

WEERGAVE RESULTAAT

Oriëntatie op de opdrachtgevers- en eigenaarsrol

OPSTELLER

Organisatie : Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Afdeling : directiesecretaris
Projectcoördinator : D.M.J. van der Kolk
Telefoon : 06 – 17 14 36 91
E-mail : Klik en typ E-mailadres
Kenmerk : Klik en typ Kenmerk

Adres : Postbus 2095
1620 EB HOORN
Bezoekadres : Dampten 2
1624 NR HOORN

OPDRACHTGEVER

Organisatie : Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Contactpersoon : Q.M. Foppe
Telefoon : Klik en typ Telefoonnummer opdrachtgever
E-mail : Klik en typ E-mailadres opdrachtgever

DATUM

19 augustus 2021

INHOUDSOPGAVE

1	AANLEIDING.....	5
2	DOELSTELLING	5
3	SAMENVATTING.....	6
3.1	Algemeen	6
3.2	Middellange – en lange termijnvisie	6
3.3	Scheiding collectief eigenaarschap in het Algemeen Bestuur versus individueel opdrachtgeverschap middels de dienstverleningsovereenkomst:	6
3.4	Randvoorwaarden objectivering en professionalisering eigenaarschap:	6
3.5	Randvoorwaarden objectivering en professionalisering opdrachtgeverschap:	6
3.6	Komt de inrichting van Governance in voldoende mate tegemoet aan de door u geformuleerde randvoorwaarden voor eigenaarschap en opdrachtgeverschap?..	6
3.7	Bestemmingsreserves ten bate van vastgestelde thema’s:	7
4	DEELNEMERS	7
4.1	Algemeen, waaronder Hollands Kroon, Schagen en Koggenland.....	7
4.2	Wat is uw bestuurlijke visie op de middellange – en lange termijn over de rol van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord?.....	8
4.2.1	<i>Alkmaar</i>	8
4.2.2	<i>Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland (SED)</i>	8
4.2.3	<i>Texel</i>	8
4.2.4	<i>Provincie Noord-Holland</i>	8
4.3	Hoe kijkt u aan tegen een scherpere scheiding tussen enerzijds het collectief eigenaarschap middels het Algemeen Bestuur en in het individueel opdrachtgeverschap middels de dienstverleningsovereenkomst?.....	9
4.3.1	<i>Alkmaar</i>	9
4.3.2	<i>SED-gemeenten</i>	9
4.3.3	<i>Texel</i>	9
4.3.4	<i>Provincie Noord-Holland</i>	9
4.4	Als het eigenaarschap van de ODNHN verder geprofessionaliseerd en geobjectiveerd moet worden, aan welke randvoorwaarden zou dat dan dienen te voldoen?.....	10
4.4.1	<i>Alkmaar</i>	10
4.4.2	<i>SED-gemeenten</i>	10
4.4.3	<i>Texel</i>	10
4.4.4	<i>Provincie Noord-Holland</i>	10
4.5	Als het opdrachtgeverschap van de ODNHN verder geprofessionaliseerd en geobjectiveerd moet worden, aan welke randvoorwaarden zou dat dan dienen te voldoen?.....	10
4.5.1	<i>Alkmaar</i>	10

4.5.2	<i>SED – gemeenten</i>	11
4.5.3	<i>Provincie Noord-Holland</i>	11
4.6	Bent u van mening dat de inrichting van de governance bij de OD NHN in voldoende mate tegemoetkomt aan de door u geformuleerde randvoorwaarden van eigenaarschap ten opzichte van opdrachtgeverschap?	11
4.6.1	<i>Alkmaar</i>	11
4.6.2	<i>SED-gemeenten</i>	11
4.6.3	<i>Texel</i>	11
4.6.4	<i>Provincie Noord-Holland</i>	11
4.7	Het eigen vermogen van een omgevingsdienst is beperkt. (nauwelijks enige reserve, geen eigen inkomsten). Daarmee is het vrijmaken van benodigde investeringen in professionalisering van de organisatie om aan veranderende maatschappelijke en wettelijke eisen te voldoen alleen via langdurige P&C-producten mogelijk. Hierdoor is de vernieuwende slagkracht van de OD NHN beperkt. Hoe kijkt u aan tegen het instellen van bestemmingsreserves voor bijvoorbeeld organisatieontwikkeling, datagedreven/ ICT, etcetera.	12
4.7.1	<i>Alkmaar</i>	12
4.7.2	<i>SED-gemeenten</i>	12
4.7.3	<i>Texel</i>	12
4.7.4	<i>Provincie Noord-Holland</i>	12
5	BIJLAGE: OVERWEGINGEN BIJ DE VOORGELEGDE VRAGEN	13

1 AANLEIDING

In z'n algemeenheid wordt eigenaarschap relevant wanneer er een aanleiding tot instandhouding is, bijvoorbeeld voortvloeiende uit het wettelijke takenpakket, wanneer er medewerkers zijn, wanneer er geïnvesteerd is en daarmee waarde opgebouwd, wanneer er voortvloeiende uit de Gemeenschappelijke Regeling onderling tussen de eigenaren verplichtingen ontstaan, wanneer er bij gedeeltelijke uittreding kosten moeten worden betaald of personeel overgenomen, enz. Dat eigenaarschap hangt nauw samen met het opdrachtgeverschap, de ontwikkelingen tussen de deelnemers, de bestuurlijke en politieke ontwikkelingen binnen deelnemers en de basis of context van wet- en regelgeving.

Reacties zijn ontvangen van negen van de achttien deelnemers:

Gemeentelijk:

- Texel;
- Hollands Kroon;
- Koggenland;
- Stede Broec;
- Enkhuizen;
- Drechterland;
- Alkmaar;
- Schagen;

Provinciaal:

- Provincie Noord-Holland;

2 DOELSTELLING

Op 16 april 2021 heeft de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord enkele vragen, met enkele overwegingen, onder haar eigenaren uitgezet met het verzoek deze te behandelen in de diverse gremia.

De behoefte om deze oriëntatie uit te zetten is mede ingegeven om de diverse rollen over en weer te verhelderen en te versterken. In deze terugkoppeling wordt gestart met een algemeen deel: een inleiding of een algemene reactie van een individuele eigenaar, voor zover beschreven. Vervolgens wordt per vraag de reactie per deelnemer weergegeven. Voor de volledigheid staan in bijlage 1 de bij de vragen meegegeven overwegingen weergegeven.

3 SAMENVATTING

Negen van onze achttien eigenaren heeft gereageerd op de vragen. De strekking van de reacties is weergegeven op een zevental hoofdlijnen:

3.1 Algemeen

- De provincie Noord-Holland ervaart dat de vragen met name gericht zijn op de gemeentelijke deelnemers;
- Deelnemers geven aan dat men de Omgevingsdienst ziet als verlengstuk van de eigen gemeentelijke organisatie;
- Enkele deelnemers ervaren de benoemde thema's in deze Oriëntatie als minder geschikt om middels een schriftelijke ronde te behandelen;

3.2 Middellange – en lange termijnvisie

- Veranderende wet- en regelgeving of bijvoorbeeld een rapport als Van Aartsen geven eventueel aanleiding om een visie verder te ontwikkelen, bijvoorbeeld in de vorm werksessies en/ of een Werkconferentie;

3.3 Scheiding collectief eigenaarschap in het Algemeen Bestuur versus individueel opdrachtgeverschap middels de dienstverleningsovereenkomst:

- Vanwege onduidelijkheid in rollen wordt niet altijd de juiste discussie aan de juiste tafel gevoerd;
- Een gezonde organisatie is in de gelegenheid om in een goede prijs-/ kwaliteit – verhouding te leveren. Daar zijn eigenaarschap en opdrachtgeverschap verbonden;

3.4 Randvoorwaarden objectivering en professionalisering eigenaarschap:

- De regels omtrent de financiële middelen zijn vastgelegd in de Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regeling (FUGR);
- Noodzakelijke - en gewenste ontwikkelingen dienen tijdig, gemotiveerd en vooraf afgestemd te worden;
- De provincie Noord-Holland geeft aan dat dit onderwerp met name de basistaken betreft, en andere brede onderwerpen, zoals de Omgevingswet en de (nieuwe) financieringsvorm;
- De gemeente Alkmaar maakt het algemener (basis- en plustaken): de OD NHN is een organisatie die in staat is de haar opgedragen milieutaken goed uit te voeren. Prestaties, financiën, doelmatigheid en rechtmatigheid zijn onderwerpen die hier ook bij horen;

3.5 Randvoorwaarden objectivering en professionalisering opdrachtgeverschap:

- De gemeente Alkmaar geeft het als volgt weer: bij de taakuitvoering verwacht de gemeente dat de organisatie de opgedragen taken kan uitvoeren en daarbij voldoet aan wettelijke voorschriften, en waar mogelijk kan inspelen op maatschappelijke belangen en kan voorzien in een lokale behoefte van de individuele deelnemer. Een goede dienstverlening en effectieve communicatie richting burgers, bedrijven en instellingen moet voorop staan.

3.6 Komt de inrichting van Governance in voldoende mate tegemoet aan de door u geformuleerde randvoorwaarden voor eigenaarschap en opdrachtgeverschap?

- Enkele deelnemers: het AB heeft in de afgelopen jaren besluiten genomen over zowel bezuinigingen als over diverse investeringen. Er wordt niet verwacht dat dit in de toekomst anders zal zijn;

3.7 Bestemmingsreserves ten bate van vastgestelde thema's:

- Het instellen van een bestemmingsreserve voor de genoemde onderwerpen is een bevoegdheid van de gemeenteraad;
- Men heeft eerder ingestemd met het instellen van bestemmingsreserves, maar men is niet direct genegen in te stemmen met een bestemmingsreserve t.b.v. organisatieontwikkeling.

4 DEELNEMERS

4.1 Algemeen

Vanuit de provincie Noord-Holland wordt het signaal gegeven dat zij de vragen meer gericht vindt op de gemeenten dan op de provincie. Ook geeft de provincie aan dat zij wel het belang ziet van een collectief eigenaarschap in een gemeenschappelijke regeling en daarnaast spreekt zij de wens uit dat indien hierover een meer diepgaande discussie volgt, hierbij ook Provinciale Staten dienen te worden betrokken.

Vanuit de gemeente Hollands Kroon is geantwoord dat de vragen en context enkele complexe thema's raken, waaronder lange termijnvisies, governance, het eigen vermogen et cetera waarop niet eenvoudig via een questionnaire een reactie te geven valt. De gemeente Hollands Kroon spreekt de behoefte uit om de vragen in gezamenlijkheid met collega's, mede-eigenaren, gemeenteraden en Provinciale Staten te beantwoorden. De gemeente Hollands Kroon staat voor een robuuste omgevingsdienst en in het licht van collectiviteit spreekt de gemeente Hollands Kroon de wens uit om de aanbevelingen uit het rapport van de commissie Van Aartsen 'Om de leefomgeving, omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur' invulling te geven. Een conferentie op het moment dat de coronamaatregelen dat weer toestaan lijkt de gemeente Hollands Kroon een geschikte manier.

De gemeente Koggenland geeft aan dat zij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord vooral ziet als een uitvoeringsdienst en als verlengstuk van de gemeentelijke organisatie waarin geïnvesteerd mag worden. De gemeente Koggenland vindt de Omgevingsdienst als 'kennisinstituut' lastig en ziet deze rol niet direct weggelegd voor de OD NHN. Tevens geeft zij aan dat zij de omgevingsdienst, mede vanwege alle ontwikkelingen, niet ziet als adviseur op het terrein van milieu, natuurbeheer, veiligheid, duurzaamheid, circulaire energie en energietransitie. Men wenst geen grote, logge GR met diffuse verantwoordelijkheden. De gemeente Koggenland geeft tegelijkertijd aan dat de wensen wegens de omvang van de eigen gemeente anders kunnen zijn dan bij andere gemeenten. Bij andere Gemeenschappelijke Regelingen zijn uitgebreide werksessies georganiseerd om op zorgvuldige wijze een visie op de toekomst voor te bereiden. Zo missen ook nog enkele vragen in de huidige vragenlijst. De gemeente Koggenland wenst dan ook een zorgvuldiger voorbereiding op een toekomstvisie.

De gemeente Schagen streeft als eigenaar en deelnemer een sterke en professionele Omgevingsdienst na. Tegelijkertijd wenst de gemeente Schagen in gezamenlijkheid met collega-eigenaren, of – opdrachtnemers tijd en aandacht te geven aan de voorgelegde thema's. De gemeente Schagen wenst graag mee te denken in een open, interactief en breder verband, in gezamenlijkheid met de andere gemeenten, de provincie, en met staten- en raadsleden. De gemeente Schagen ziet de omgevingsdienst in de eerste plaats als verlengd lokaal bestuur en als uitvoeringsdienst. De gemeente Schagen ziet ook graag aandacht voor de wijze waarop aandacht besteed wordt aan (modern) opdrachtgever-/ opdrachtnemerschap, bijvoorbeeld middels een (werk)conferentie in het najaar, mits de dan geldende coronamaatregelen het toelaten.

Het bovenstaande samen met de geformuleerde antwoorden op de gestelde vragen geeft in zijn algemeenheid de behoefte weer om in gezamenlijkheid in de vorm van werksessies en/ of een werkconferentie thema's door te spreken, bijvoorbeeld aan de hand van het rapport van Van Aartsen 'Om de leefomgeving, omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur' van maart dit jaar en/ of de effecten van de Omgevingswet op de werkwijze bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Hierbij is meermalen expliciet aangegeven raadsleden en Provinciale Staten te betrekken. Hieronder volgen de reacties/ antwoorden op de aan de Oriëntatie gelieerde vragen.

4.2 Wat is uw bestuurlijke visie op de middellange – en lange termijn over de rol van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord?

4.2.1 Alkmaar

De Omgevingsdienst is in 2013 opgericht om bij de uitvoering van milieutaken te voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria. Alkmaar heeft ervoor gekozen de milieutaken die eerder bij de (uittredende) Milieudienst Regio Alkmaar (MRA) waren ondergebracht vanaf dat moment ook bij de nieuw op te richten Omgevingsdienst neer te leggen. De wettelijke basistaken en een aantal aanvullende milieutaken werden in het takenpakket opgenomen. Het bijeenbrengen van specialistische (milieu)kennis en de expertise bij de OD NHN is een belangrijke overweging geweest bij de samenstelling van het takenpakket. Met de invoering van de nieuwe Omgevingswet zal bij ruimtelijke ontwikkelingen/ initiatieven nog altijd een beroep gedaan worden op deze specialistische kennis. De omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving en daarin is een belangrijke rol weggelegd voor de ODNHN. De werkzaamheden van de ODNHN zullen gaan veranderen maar Alkmaar onderkent het belang van specialisten op diverse milieugebieden bij de totstandkoming van toekomstige omgevingsvisies en omgevingsplannen. Onder de Omgevingswet zal de ODNHN zich moeten aanpassen van een toetsende en handhavende organisatie naar een omgevingsdienst die haar specialistische kennis kan inbrengen zodat een integrale afweging kan plaatsvinden die nodig is voor het vaststellen van omgevingswaarden.

4.2.2 Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland (SED)

De SED-gemeenten zien de omgevingsdienst vooral als een milieudeskundige uitvoeringsorganisatie. Als een extern geplaatste regionale milieuafdeling die kennis en expertise heeft van milieuzaken en (milieu) beleidsvoorstellen aanbiedt. Voor de lange termijn zien de SED-gemeenten de omgevingsdienst als een uitvoerende adviesorganisatie (en niet als een beleidsbepalende organisatie) die onder andere onder de Omgevingswet een belangrijk adviserende rol gaat invullen bij het integraal ruimtelijk afwegen van een (Milieu)ontwikkeling in de fysieke leefomgeving. De SED-gemeenten verwachten van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord dat dit een professionele en robuuste organisatie is waarbij wordt voldaan aan de geldende regelgeving (Wet GR, kwaliteitscriteria, etc.)

4.2.3 Texel

In het huidige 'Visiedocument vergunningverlening toezicht en handhaving fysieke leefomgeving gemeente Texel 2018 – 2022' is de principe keuze dat de gemeente Texel kiest voor het in eigen beheer uitvoeren van de VTH-taken met uitzondering van de momenteel uitbestede taken aan de OD NHN op het gebied van milieu. De gemeente zet de OD NHN in als een uitvoeringsorganisatie, die in opdracht van de gemeente taken uitvoert. De OD NHN is voor de gemeente in principe als een verlengstuk van de gemeentelijke organisatie. Waar dat mogelijk is zal de gemeente Texel trachten met partners tot samenwerkingsverbanden te komen om potentiële zwakheden in de organisatie op te vangen. Dan moet echter wel de zekerheid bestaan dat die samenwerking inderdaad tot structurele verbetering zal leiden.

4.2.4 Provincie Noord-Holland

De in 2020 herijkte 'Kadernota verbonden partijen' vormt de basis van de visie die de provincie Noord-Holland heeft op haar verbonden partijen. De Provincie ziet de ODNHN als een uitvoeringsorganisatie met veel kennis en kunde, die in staat is een grote bijdrage te leveren in het realiseren van onze provinciale doelstellingen. De ODNHN is immers verantwoordelijk voor de uitvoering van provinciale kerntaken op het gebied van milieu en natuur. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan het vergroten van de biodiversiteit en het verlagen van de stikstofdepositie door uitvoering te geven aan de Wet natuurbescherming (Wnb). Met de invoering van de Omgevingswet levert de ODNHN straks een nog grotere bijdrage aan het verbeteren van de leefomgeving. De provincie geeft aan dat de maatschappij aan verandering onderhevig is en dat deze maatschappij van overheden verwacht dat zij wendbaar zijn en kunnen inspelen op deze veranderingen. Vanwege de grote maatschappelijke bijdrage van de ODNHN verwacht de provincie Noord-Holland deze wendbaarheid ook bij de OD NHN. Het is belangrijk dat een visie hierbij aansluit en kan inspelen op grote maatschappelijke veranderingen. Dit betekent dat een visie niet in beton is gegoten- en zelf aan verandering onderhevig is. Dit kan komen door bijvoorbeeld veranderende

wet- en regelgeving zoals de Omgevingswet of nieuwe inzichten aan de hand van een rapport zoals die van de commissie Van Aartsen.

4.3 Hoe kijkt u aan tegen een scherpere scheiding tussen enerzijds het collectief eigenaarschap middels het Algemeen Bestuur en in het individueel opdrachtgeverschap middels de dienstverleningsovereenkomst?

4.3.1 Alkmaar

De rol van eigenaarschap van de ODNHN is onlosmakelijk verbonden met de rol van opdrachtgever. De verplichting en keuze van een deelnemer om meerdere milieutaken in de Gemeenschappelijke Regeling onder te brengen kan niet los gezien worden van de verwachting van diezelfde deelnemer om diensten geleverd te krijgen van de ODNHN tegen een goede prijs-kwaliteitsverhouding. Het belang van de (individuele) deelnemers moet in het Algemeen Bestuur door elk lid worden meegewogen kunnen worden ten opzichte van de collectieve belangen van de GR. Als een scherpere scheiding van rollen wordt voorgesteld dan ziet Alkmaar graag dat bestuurlijke inbreng over het individuele belang van een deelnemer gewaarborgd blijft.

4.3.2 SED-gemeenten

De SED-gemeenten vinden dat een scherpe scheiding nodig is om helder te hebben welke taken, bevoegdheden en onderwerpen toebehoren aan het eigenaarschap en het opdrachtgeverschap. Op dit moment wordt door onduidelijkheid in rollen niet altijd aan de juiste tafel de juiste discussie gevoerd. De SED-gemeenten zien de ODNHN niet als losstaande organisatie, maar als onderdeel van de ambtelijke organisatie die ons openbaar bestuur adviseert.

4.3.3 Texel

De huidige scheiding is naar onze mening in voldoende mate geregeld. Als eigenaar sturen de gemeenten en provincie op de belangen van de omgevingsdienst. De eigenaar probeert, middels het AB, de omgevingsdienst zo goed mogelijk te laten functioneren. Er wordt toegezien dat er een goede interne organisatie is, dat het personeel goed is opgeleid en dat de jaarrekening met een goedgekeurde accountantsverklaring naar de deelnemende gemeenten en provincie kan worden gestuurd. Als opdrachtgever wordt gestuurd op de belangen van de eigen gemeente. Worden de beleidsdoelen gehaald, loopt de vergunningverlening goed en wordt adequaat toezicht gehouden en gehandhaafd bij overtredingen.

4.3.4 Provincie Noord-Holland

De rol van eigenaar is wezenlijk anders dan die van de opdrachtgever. Het bevoegde gezag vraagt van de omgevingsdienst dat zij in kan spelen op de individuele wensen van haar deelnemers. Tegelijkertijd hebben de deelnemers de verantwoordelijkheid richting de omgevingsdienst om deze op een goede manier in stand te houden en te laten functioneren wat betreft bedrijfsvoering en continuïteit. In sommige gevallen kunnen deze belangen tegenstrijdig zijn. De provincie heeft er daarom voor gekozen om deze rollen ambtelijk gescheiden te houden. Het verschil tussen beide rollen komt goed naar voren in de verschillen tussen de basis- en de plustaken. Op de basistaken moeten we elkaar kunnen vinden. Hier kan eenzelfde uitvoeringsniveau worden afgesproken. De uitvoering van plustaken vraagt van een omgevingsdienst de flexibiliteit om in te spelen op de individuele wensen van haar deelnemers. Het is voor elke deelnemer belangrijk om concrete afspraken te maken over de uitvoering van de werkzaamheden en te sturen op de realisatie van haar doelstellingen. Het is daarom van belang dat de OD NHN kan laten zien wat haar toegevoegde waarde is en wat haar bijdrage is aan het realiseren van deze doelstellingen.

4.4 Als het eigenaarschap van de ODNHN verder geprofessionaliseerd en geobjectiveerd moet worden, aan welke randvoorwaarden zou dat dan dienen te voldoen?

4.4.1 Alkmaar

Het belang van een deugdelijke organisatie die de aan haar opgedragen milieutaken goed kan uitvoeren staat voor Alkmaar voorop. Hierbij moet het niet uitmaken of dit een taak is die voor een gemeente of door de provincie wordt uitgevoerd. De rol van eigenaar komt aan bod bij onderwerpen als prestaties, financiën, doelmatigheid en rechtmatigheid. Ontwikkelingen die van invloed zijn op de organisatie op langere termijn en strategie en innovatie horen hier ook bij. Het is voorstelbaar dat de ODNHN voor toekomstige (wettelijk voorgeschreven) ontwikkelingen meer financiële ruimte krijgt. Voor meer maatwerk met betrekking tot deze ruimte dient wel de Gemeenschappelijke Regeling te worden aangepast.

4.4.2 SED-gemeenten

Het bij vraag 3 benoemde uitgangspunt past niet bij de visie van de SED-gemeenten. Deze luidt als volgt: d. 'zodanige financiële middelen, waaronder een adequate algemene reserve, dat ook in tijden van krapte bij de eigenaren, nieuwe noodzakelijke of gewenste ontwikkelingen kunnen worden geëntameerd. De SED-gemeenten zijn van mening dat noodzakelijke - en gewenste ontwikkelingen tijdig, gemotiveerd en vooraf afgestemd dienen te worden met de gemeente. Wij verwachten daarom dat er goedkeuring aan ons dan wel aan de raad wordt gevraagd. Daarbij hoort ook een heldere informatieverstrekking over actuele onderwerpen en de voortgang daarvan. De SED-gemeenten hebben de wens of onderzocht kan worden of meer aangesloten kan worden tot de P&C-cyclus van deze gemeenten.

4.4.3 Texel

De gemeente Texel onderschrijft de noodzaak dat eigenaarschap van de OD NHN verder geprofessionaliseerd en geobjectiveerd moet worden. De gemeente Texel gaat hierover graag in gesprek met de omgevingsdienst. Over de financiële middelen merken wij op dat deze ook bij de gemeente beperkt zijn. De regels hiervoor zijn vastgelegd in de Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regeling (FUGR) en deze moeten nog worden geëvalueerd. Wellicht dat dit aspect daar kan worden ingebracht.

4.4.4 Provincie Noord-Holland

Er moet onderscheid gemaakt worden in de basistaken en de plustaken. Voor het uitvoeren van de basistaken dient duidelijk gemaakt te worden welke werkzaamheden per taak worden uitgevoerd, wat de OD op verschillende kwaliteitsniveaus nodig heeft om de werkzaamheden uit te voeren en wat dat kost. Op die manier is er in ieder geval bij de basistaken een level playing field waar het aan de deelnemers is om te kiezen wat gewenst is/ haalbaar is. Wij constateren dat dit voor de plustaken lastiger is, vooral door de diversiteit aan taken die de verschillende deelnemers inbrengen. Dit gesprek moet vooral voor de basistaken gevoerd worden. De inwerkingtreding van de Omgevingswet en het toewerken naar een nieuwe financieringsvorm (outputfinanciering) biedt de OD NHN de kans het gesprek met het algemeen bestuur hierover aan te gaan. Tot op heden wordt het gesprek voornamelijk met het dagelijks bestuur gevoerd.

4.5 Als het opdrachtgeverschap van de ODNHN verder geprofessionaliseerd en geobjectiveerd moet worden, aan welke randvoorwaarden zou dat dan dienen te voldoen?

4.5.1 Alkmaar

Alkmaar verwacht bij de taakuitvoering van de ODNHN dat de organisatie de opgedragen taken kan uitvoeren en daarbij voldoet aan wettelijke voorschriften, waar mogelijk kan inspelen op maatschappelijke belangen en kan voorzien in de lokale behoefte van de individuele deelnemer. Een goede dienstverlening en effectieve communicatie richting burgers, bedrijven en instellingen moet voorop staan.

4.5.2 SED – gemeenten

De SED-gemeenten zien graag dat de omgevingsdienst de opdrachtnemersrol verder professionaliseert. Wij denken dat dit moet gaan over het aanbieden van een goed - en werkbaar pakket, met een goede onderverdeling in verplichte - en overgedragen taken. Daarnaast zouden de SED-gemeenten het graag met de omgevingsdienst willen hebben over het maken van afspraken over kwaliteit en doorlooptijd van een product. *Texel*Zie de beantwoording onder vraag 3.

4.5.3 Provincie Noord-Holland

De ODNHN geeft aan dat er door de individuele opdrachtgevers op verschillende wijze inhoud wordt gegeven aan de opdrachtgeversrol. Deze is gebaseerd op lokale behoeften en belangen waardoor het collectieve eigenaarschap in het gedrang komt. Voor de plustaken is er behoefte om maatwerk te kunnen leveren. Dat zal ten koste gaan van efficiency. Voor de deelnemers is het van belang dat goed in beeld wordt gebracht wat de consequenties zijn van een besluit. De onderbouwing van bijvoorbeeld budgetaanvragen is van groot belang. Breng in beeld wat voor de gevraagde middelen extra kan worden gedaan door de ODNHN of wat de consequenties zijn als geen extra bijdrage wordt geleverd. In tijden van budgettaire krapte moet elke deelnemer meerdere belangen tegen elkaar afwegen. Ongeacht of een voorstel wordt bekeken vanuit de eigenaarsrol of de opdrachtgeversrol zal de deelnemer verantwoording moeten afleggen aan de Provinciale Staten/ gemeenteraad over de gemaakte keuzes.

4.6 Bent u van mening dat de inrichting van de governance bij de OD NHN in voldoende mate tegemoetkomt aan de door u geformuleerde randvoorwaarden van eigenaarschap ten opzichte van opdrachtgeverschap?

4.6.1 Alkmaar

Governance moet gericht zijn op het goed besturen van de Gemeenschappelijke Regeling OD NHN zodat bescherming wordt geboden aan de verschillende belangen van de OD NHN. Vanaf de oprichting van de omgevingsdienst is ons niet gebleken dat hier belangen onderbelicht zijn gebleven. Het AB heeft de afgelopen jaren besluiten genomen over zowel bezuinigingen als over diverse investeringen (in de organisatie). Het valt niet in te zien waarom het AB dit soort weloverwogen beslissingen ook in de toekomst niet kan nemen.

4.6.2 SED-gemeenten

De SED-gemeenten zijn van mening dat de inrichting van de governance in voldoende mate tegemoetkomt aan het onderscheid eigenaar- en opdrachtgeverschap. De advisering van de omgevingsdienst is daarbij onderdeel van het bestuurlijk besluitvormingstraject.

4.6.3 Texel

In 2021 loopt er een pilot 'Raadsrapporteurs t.b.v. alle gemeenschappelijke regelingen'. Het college wacht de resultaten van deze pilot af en zal hierna de OD NHN hierover informeren en graag het gesprek aangaan.

4.6.4 Provincie Noord-Holland

De ODNHN vraagt in welke vorm het eigenaarschap in de bestuursorganen vormgegeven kan worden. Het dagelijks bestuur bekijkt voorstellen voornamelijk vanuit eigenaarsoogpunt. De nadruk ligt wat de provincie NH betreft dan ook op het goed informeren en meenemen van het algemeen bestuur in de benodigde ontwikkelingen van de organisatie. Voorstellen moeten goed zijn onderbouwd en het moet duidelijk zijn wat de consequenties zijn van een besluit. Onze suggestie is om grote voorstellen zoals het ICT-project of de financieringsvorm eerst meningsvormend in het algemeen bestuur te agenderen. Daarnaast is het van belang de betrokken ambtenaren (ook de ambtelijke eigenaren) goed en in een vroeg stadium mee te nemen in de processen.

4.7 Het eigen vermogen van een omgevingsdienst is beperkt. (nauwelijks enige reserve, geen eigen inkomsten). Daarmee is het vrijmaken van benodigde investeringen in professionalisering van de organisatie om aan veranderende maatschappelijke en wettelijke eisen te voldoen alleen via langdurige P&C-producten mogelijk. Hierdoor is de vernieuwende slagkracht van de OD NHN beperkt. Hoe kijkt u aan tegen het instellen van bestemmingsreserves voor bijvoorbeeld organisatieontwikkeling, datagedreven/ ICT, etcetera.

4.7.1 Alkmaar

Alkmaar heeft in de afgelopen jaren ingestemd met het instellen van diverse bestemmingsreserves voor de OD NHN zoals voor het Masterplan ICT en voor de Omgevingswet. Mits de noodzaak van nieuwe investeringen kan worden aangetoond ziet Alkmaar geen belemmeringen om nieuwe bestemmingsreserves in te stellen of de Algemene Reserve te verhogen zodat hieruit geput kan worden.

4.7.2 SED-gemeenten

De SED-gemeenten zijn geen voorstander om bestemmingsreserves in te stellen voor bijvoorbeeld organisatieontwikkeling. De SED-gemeenten zien de Omgevingsdienst NHN, zoals eerder aangegeven, als professioneel milieuvadvisie orgaan, en daarmee als onderdeel van het bestuurlijk besluitvormingstraject van de SED-gemeenten. De SED-gemeenten zien geen noodzaak om af te wijken van de huidige 2,5%-reserve omdat er jaarlijks een uitvoeringsprogramma tussen de omgevingsdienst en de gemeente wordt afgesproken.

4.7.3 Texel

De regels die hier worden genoemd, zijn niet anders dan bij gemeenten. Als de OD NHN zaken 'mogelijk' wil versnellen, dan kan hier altijd een voorstel over worden gedaan. Het instellen van een bestemmingsreserve voor de genoemde onderwerpen is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Het gesprek hierover wil de gemeente graag voeren bij de evaluatie van de regels zoals vastgelegd in de FUGR.

4.7.4 Provincie Noord-Holland

De provincie NH begrijpt de vraag, maar ziet niet direct grote voordelen in het instellen van een nieuwe bestemmingsreserve specifiek voor organisatieontwikkeling. Een organisatieontwikkeling is meestal een langduriger proces waar goed over nagedacht wordt. Deze projecten worden reeds eerder besproken in vergaderingen van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Daar waar de OD NHN grote projecten is gestart en dit met een goed onderbouwd voorstel aan het algemeen bestuur heeft voorgelegd, hebben de deelnemers ingestemd met het instellen van bestemmingsreserves. Voorbeelden zijn de aanzienlijke investering in ICT en de bestemmingsreserve om de invoering van de Omgevingswet goed ter hand te kunnen nemen. Daarnaast is er bij de OD NHN een reserve beschikbaar voor de BTH-plustaken van de provincie. Op het gebied van stikstof stort de OD NHN bij de resultaatbestemming van 2020 een bedrag van 1.090.000 euro om flexibel in te kunnen spelen op het stikstofdossier. Overigens vervalt deze mogelijkheid voor de provincie na het invoeren van outputfinanciering.

5 BIJLAGE: OVERWEGINGEN BIJ DE VOORGELEGDE VRAGEN

1. In z'n algemeenheid wordt eigenaarschap relevant wanneer er een aanleiding tot instandhouding is, bijvoorbeeld voortvloeiende uit het wettelijke takenpakket, wanneer er medewerkers zijn, wanneer er geïnvesteerd is en daarmee waarde opgebouwd, wanneer er voortvloeiende uit de Gemeenschappelijke Regeling onderling tussen de eigenaren verplichtingen ontstaan, wanneer er bij gedeeltelijke uittreding kosten moeten worden betaald of personeel overgenomen, enz. Dat eigenaarschap hangt nauw samen met het opdrachtgeverschap, de ontwikkelingen tussen de deelnemers, de bestuurlijke en politieke ontwikkelingen binnen deelnemers en de basis of context van wet- en regelgeving.
2. Bij de OD NHN is de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in een adequate bedrijfsvoering en in (ook jonge) medewerkers die de noodzakelijke taken uitvoeren. Er zijn meer en meer specialismen ontwikkeld. Er is een minimale bedrijfsactiviteit (omzet) nodig om die investeringen en opgebouwde waarde "rendement" te laten opleveren en te voorkomen dat er sprake is van kapitaalsvernietiging of onderuitputting van de beschikbare assets.
3. Een organisatie met meer dan tweehonderd medewerkers behoeft onderhoud en heeft een continuïteitsgarantie nodig om in een permanent moeilijke arbeidsmarkt hoogwaardige specialisten aan te kunnen trekken, vast te houden en perspectief te bieden.
4. De Omgevingsdienst is een blijvende factor (zie rapporten Berenschot van 2017 en 2019, en begin 2021 het Rapport van de Commissie Van Aartsen). De maatschappelijke meerwaarde is groeiende, zeker door de eisen die de Omgevingswet stelt aan de Omgevingsdienst en zijn deelnemers. De verwachting is dat door het rapport van de commissie Van Aartsen de touwtjes meer aangetrokken zullen worden en de rijksoverheid concrete extra eisen zal gaan stellen.
5. De opdrachtgeversrol wordt uitsluitend door het bestuur, feitelijk door het DB en formeel door het AB, ingevuld. Maar dieper geanalyseerd zijn het de individuele opdrachtgevers die, gebaseerd op lokale behoeften, het opdrachtgeverschap inhoud geven. Logischerwijs komt het collectieve eigenaarschap daardoor in het gedrang. Een effect dat bij bijna alle verbonden partijen herkenbaar is.
6. Verbonden partijen worden vaak gevraagd behulpzaam te zijn met aangepaste begrotingen – vaak onder het motto 'trap op, trap af'. Waar een Omgevingsdienst niets anders en meer lijkt dan verlengd openbaar bestuur is het ook een entiteit met de behoefte zich te ontwikkelen en garanties te bieden op voldoende productie met een hoog kwaliteitsniveau. Anders gezegd: de ontwikkeling van gemeenten en een provincie enerzijds en een omgevingsdienst anderzijds verloopt niet per definitie gelijk op.
7. De wereld van milieu, natuurbeheer, veiligheid, duurzaamheid, circulaire energie, energietransitie is exponentieel in ontwikkeling. Een Omgevingsdienst moet die ontwikkeling niet alleen volgen, maar als kennisinstituut, als adviseur vooroplopen en zelfs vaak de weg wijzen. Bedrijven en burgers zijn mondiger en verwachten dat óók de OD voor hen een stabiele, deskundige en betrouwbare partner is. Uiteindelijk doen we het voor hen! Dat vraagt een andere ontwikkeling, meer investeringen en meer groei in kwaliteit en kwantiteit dan bij een beheersorganisatie.